СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 78. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го КВІТНЯ 1950. No. 78. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 5, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки ОСІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

„ЛІТАЮЧІ ТАРЕЛІ"—ТАЙНА АМЕРИКАНСЬКА ЗБРОЯ

Вашингтон, 3 квітня. — Велике здивування у столиці викликала стаття в тижневику „Юнайтед Стейтс Нюз енд Ворлд Ріпорт", що „літаючі тарелі", про які раз-у-раз появляються вісті з усіх усюдів, це американська тайна зброя. Стаття прикувала увагу знавців і політиків тому, що згаданий тижневик має звязки з різними урядовими чинниками і його інформації в минулому завжди показувалися правдивими. За твердженням редактора журналу, Дейвида Лоренса, винахідником „літаючих тарелів" є Чарлз Зімерман з Красвої Дорадчої Комісії для Летунства. Кружки мають вигляд мисочок, яких отвір у проміді довгий на 105 стіп. Знавці мали нагоду доглянути ці кружки підчас вправ минулого року на майдані Гвайт Сендс Прувинг Гравндс. Вони літають зі швидкістю 600 миль на годину. У статті в журналі сказано про цей винахід: „Літаючі тарелі це не таємні гості з Марса. Це справдішні літаки, маючі відповідні машини, вдосконалені на підставі засад, придуманих у воєнних часах... Хто будує ці тарелі, досі ще прилюдно не оголошено. Доказати не можливе, доки не буде прилюдної оповістки або доки якийсь кружок не впаде в якімсь місці, поза своєю базою. Поверховні допити виказують, що маринарка Злучених Держав займається ними як керівними літаками. Це буде правдоподібним навіть тоді, коли б бюра маринарки це прилюдно заперечили, доки не буде знята тайна, якою сповитий виріб літаючих стрілен".

Команда воєнної маринарки справді заперечила, що вона займається літаючими тарелями, хоч признала, що були проби з іншим винаходом Зімермана в формі літаючих паланиць в 1948 р.

СЕН. ЛАДЖ ЗА НАЗНАЧЕННЯ КОМІСІ ДЛЯ ПРОВІРКИ ЛЬОЯЛЬНОСТИ.

Сен. Генрі Кабот Ладж Мол. звернувся до сенату з пропозицією скласти окрему двопартійну комісію для провірки льояльности урядовців, запідозрених сенатором МекКарті і перенести туди слідство, замість продовжувати його в теперішній підкомісії сенату. Ладж є того погляду, що дотеперішне слідство є шкідливе для репутації Злучених Держав у світі.

РОСІЙСЬКІ ПОГРОЗИ КОШТУЮТЬ АМЕРИКУ З ДО 4 БІЛЙОНИ.

На зібранні федерації дрібних купців у Вашингтоні сказав директор бюджету, Френк Пейс, що пересування совєтських військ на кордон Югославії коштуватиме Америку 3-4 білйони долярів. Бюджет є найбільш інтересним документом для американського громадянина, одначе він є засукий і тому люди не читають його з такими зацікавленням, як люблять історії. Одною з найбільш турботних точок бюджету є призначення фондів на майбутню війну, бо їх не можна точно обчислити, сказав Пейс.

АДМІРАЛ ЗАТУРБОВАНИЙ ЗАГРОЗОЮ СУБМАРИН.

Вашингтон. — Голова морських операцій, адмірал Форест Шерман, заявив, що він не вдоволений програмою, придуманою для поборювання підводних лодок. Невдовілля виявив адмірал підчас пресової конференції, коли кореспонденти запитали його про вислід інспекції морських сил на Атлантійському океані й Середземному морю.

ЗРАДНИК „ПРОПАВ" В ЧАСІ ПРИЗДУ СУБМАРИНИ.

Авалон, у стейті Каліфорнія. — Теодор Доней, купець з Дітройту, залишив свою хатину на острові Санта Катліна в суботу пополудні в винаймленій лодці й досі не повернувся домів. У неділю ранком прибережна сторожа бачила субмарину в тих околицях. Доней був засуджений в 1943 році на шість років тюрми за придержування нацистівського летуна, Ганса Петра Круга, який втік з табору полонених. Його тюрма скінчилася недавно і він приїхав до Каліфорнії. Доней залишив записку, в якій повідомляв, що він сповнить самогубство. Досі не найдено тіла самогубника. Влада прослідкує поголоски, наче б то Доней заїхав лодкою до субмарини і втік. Деякі військовики є того погляду, що субмарини належать до совєтської фльоти.

ДЕЙВИСА ВПУСТИЛИ ЯК ІМІГРАНТА.

Ню Йорк. — Ґері Дейвис, американський громадянин, який зрікся громадянства підчас свого побуту в Парижі і став „громадянином світу", приїхав до нюйорської пристані. Після трьох днів свого перебування на Елис Айленд його впущено до Злучених Держав як іміґранта.

БЕЗРОБІТТЯ ЗМАЛІЛО НА ПОНАД ПІВ МІЛЬЙОНА ОСІБ.

Бюро Цензу у Вашингтоні оприлюднює, що в місяці березні кількість безробітних осіб змаліла на 561,000 осіб у порівнянні з числом безробітних в місяцю лютім. Секретар торгівлі Чарлз Сойер твердить, що це є вказівкою покращання відносин на ринку праці з початком весни.

СУДЕЙСЬКА ЛАВА РАДИТЬ ДАЛЬШЕ НАД ДОЛЕЮ БРИДЖЕСА.

Сан Франсиско. — Судейська лава, яка радить над присудом для Гері Бриджеса, ще раз перервала свої наради в понеділок з наміром продовжувати їх у вівторок. Бриджес обвинувачений в кривоприсязі з відпеканням комунізму, коли вибирав свої громадянські папери в 1945 р.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ПЕРЕРІБКИ ФАРМЕРСЬКОГО ЗАКОНУ.

Президент Труман прислав до Конгресу домагання поправити основні недостачі програми для втримання фармерів в продукції. Президент вважає, що всяке „латання" недостач додатковими законами не забезпечить фармерства перед руїною. В основі президент домагається втримання так званого „Пляну Бренана". Щоб не допустити до погіршення відносин, президент підписав закон, ухвалений Конгресом минулого тижня.

МАРШАЛ НАЗИВАЄ РОСІЮ НАШИМ СМЕРТЕЛЬНИМ ВОРОГОМ

Вашингтон, 3 квітня. — Ген. Джордж К. Маршал, колишній голова генерального штабу й кол. секретар стейту й автор пляну для відбудови Европи, у промові до персоналу Адміністрації Економічної Кооперації сказав, що теперішня боротьба за приєднання людського ума є такою життєвою справою для миру й добробуту в світі, як кожен інший військовий похід в історії. Маршал остерігав Конгрес перед зменшуванням фондів на допомогу Европи і при цій нагоді сказав: „Треба брати справи так, як вони представляються. Кістки до гри вже кинені. Якщо ми не віднесемо перемоги, то наші військові й фінансові видатки будуть майже даремними". Опісля генерал перестав читати написану промову і додав, що Совєтський Союз „це такий ворог, що має наміри не менше смертельні ніж всі інші вороги, з якими ми колинебудь мали до діла". Секретар стейту Дін Ачесон, який промовляв перед ген. Маршалом, вказав на комуністів як на „малу групу людей, які хочуть використати европейську нужду і які ніколи не дивилися на Злучені Держави інакше, ніж з завистю й ворожнечою". На зібранні відчитано привіт від президента Трумана й від інших визначних осіб. Зібрання відбулося з нагоди другої річниці діяння Пляну Маршала, про який всі промовці згадували, як про справжній рятунок теперішньої Европи перед дальшим заливом комунізму.

АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ СТАБІЛІЗАЦІЇ УРЯДУ В ГРЕЦІЇ

Атени, 4 квітня. — Місцева американська місія прив'язує велику вагу до потреби стабілізації урядового положення в цій країні, яку вона добачує тільки в найширшій коаліційній базі. З відповідними пропозиціями на цю тему американська амбасада звернулася до новоіменованого ліберального премієра Венізельоса, який у відповідь заявив, що з цим йому не спішиться. У висліді, американська місія рішила „відложити на необмежений час" дальшу американську допомогу у виконанні цілого ряду господарських програм, зокрема водно-електричної, що її вже започатковано виконувати коштом 200,000,000 долярів. З американських джерел заявляють, що на випадок дальшого продовжування теперішнього урядового стану, Греції буде припинена теж дальша допомога з Пляну Маршала.

ЛАТІМОР ОПРИЛЮДНЮЄ ДЕРЖАВНІ ДОКУМЕНТИ В СВОЇЙ ОБОРОНІ

Проф. Овен Латімор, якого сен. Джозеф МекКарті назвав головним агентом Совєтів підчас його служби в американській дипломатії, повернувся зі свого посту в Азії з кінцем минулого тижня на зазив сенатської слідчої підкомісії, щоб боронити себе перед закидами. Коли сен. МекКарті зажадав від департаменту стейту оприлюднення меморандума, яке написав для вжитку уряду Латімор після своєї провірки далеко-східних відносин, секретар Дін Ачесон відмовився це зробити. Тоді Латімор самий оприлюднив цей документ. У ньому були такі погляди: 1. що політика Чан-Кай-Ші є шкідлива для інтересів Злучених Держав; 2. що Китаю не можна приєднати для Америки забороною торгівлі, навіть як він переходить на большевицький бік; 3. не можливе вважати Японію інструментом американської політики. Нам треба або втримувати Японію при житті, або спонукати її погодитися з Азією; 4. Південна Корея є більшим тягарем ніж користю й тому він радить залишити її своїй долі. Крім того Латімор дав ще позитивні вказівки.

УКРАЇНСЬКІ ВЕЛИКОДНІ ПИСАНКИ НА ТЕЛЕВІЗІЇ В ДІТРОЙТІ

Дітройт, 4 квітня. — В місцевій телевізійній станції WWG (телевізійний канал ч. 4) — як інформує п-ні А. Г. Біловус — виступить в четвер, 6-го квітня, в год. 3-тій пополудня, молода українка Анна Пиндик, членка молодечого відділу СУА, демонструючи мистецтво українських великодніх писанок.

НОВИЙ УСПІХ ЛЮБКИ КОЛЕССИ В КАРНЕҐІ ГОЛ

Ню Йорк, 4 квітня. — Світової слави українська піяністка Любка Колесса виступила вчора з другим своїм концертом

Любка Колесса

в Карнеґі Гол, знову здобуваючи найвищі признання суворої нюйорської критики. „Ню Йорк Таймс" у великій рецензії твердить, що піяністка не тільки виглядала як графиня, але вже першими акордами на фортепіяні переконала, що вона є експертом в цій ділянці мистецтва. Н. Й. Таймс пише: Любка Колесса „потребувала заграти лише кілька акордів Шуманових Симфонічних Етюд, щоби слухач переконався, що вона є експертом. А довір'я, яке вона вливає, належало до приємностей вечора. Була авторитетність не тільки в способі, як вона вдаряла руками, але й як вона підіймала їх від клявішів. Крім технічної плинности, в її грі була теж повна свіжість спонтанности..." Рецензент називає піяністку „задобрим музиком". Подібні признання дає піяністці Артур Берґер в Геральд Трибюн та інші рецензенти.

В П'ЯТНИЦЮ КОНЦЕРТ РЕЛІГІЙНИХ ПІСЕНЬ ХОРУ „ДУМКА"

Ню Йорк, 4 квітня. — У Велику П'ятницю, дня 7-го квітня, виступить в церкві св. Юра при 7-мій вулиці з концертом релігійних пісень новий на нашому терені, але вже добре відомий Український Хор „Думка". Концерт почнеться в год. 6.15 ввечорі.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО НЕУСПІХУ В „БОРОТЬБІ ЗА МИР"

Париж, 4 квітня. — Французька комуністична п'ята колона вчора на своєму конгресі відверто призналася до неуспіхів в своїй облудній „боротьбі за мир", стверджуючи, що загал робітництва не хоче приличуватися до організованих комуністами страйків в політичних цілях. Вони твердили, що такі страйкові гасла, як поборювання Пляну Маршала, саботажі Атлантійського Пакту та протести проти французької політики в Індикитаю мають далеко менший успіх, ніж господарські домагання, точніше, домагання підвишки платні. У зв'язку з цим поодинокі бесідники з центральних і місцевих керівних органів комуністичної партії гостро критикували дотеперішні методи підривної боротьби, стверджуючи, що вони не принесли бажаного успіху. Самі партійні вожді виправдувалися, що економічні гасла боротьби належать трейд-юніям, тоді як партія повинна концентрувати свою увагу на політиці. Тим самим вони твердили, що вину за дотеперішні неуспіхи не поносить партія, тільки робітники. Шукаючи нових метод і засобів боротьби, виготований в Москві комуністичний провідник Торез твердив, що „найкращі жнива дає кров мучеників". Наради продовжуються і їх головним предметом є способи і засоби на знищення Франції.

НІМЕЧЧИНА БАЖАЄ ПОРОЗУМІННЯ МІЖ СХОДОМ І ЗАХОДОМ АЛЕ НЕ її КОШТОМ.

Франкфурт, 4 квітня. Канцлер західно-німецької федеративної республіки, д-р Конрад Аденауер, промовляючи вчора на зібранні християнсько-демократичної партії в Мюнхені, твердив, що Німеччина бажає собі східно-західного порозуміння, але не коштом Німеччини. Аденауер твердив: „Напруження між Сходом і Заходом постійно збільшується від закінчення війни. Німеччина є в центрі того напруження. Ми не бажаємо собі ще одної війни. Ми прагнемо порозуміння між Совєтським Союзом і західними аліянтами, і то в по можності якнайкоротшім часі. Але це порозуміння не повинно наступити коштом Німеччини". Аденауер в дальшому домагався „права для 50 мільйонів німців зайняти в новій Европі місце як рівний з рівними".

10 СВЯЩЕНИКІВ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЦЬКИМ СУДОМ В ЧЕХІЇ.

Прага, 4 квітня. — Тут почалася судова розправа проти 10 католицьких священиків і монахів, всіх обвинувачених в шпигунстві з доручення та на користь Ватикану. В акті обвинувачення говориться, що „шпигунська система Ватикану, з огляду на канонічну залежність церков в поодиноких країнах, мала досі найбільший успіх". Процес вважається черговою большевицькою комедією для виправдання продовжуваної боротьби проти релігії.

МОЛОДЬ І БЕЗРОБІТНІ ЖЕРТВАМИ КОМУНІСТИЧНИХ КЛИЧІВ В НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 4 квітня. — В колах західних спостерігачів стверджують, що комуністичні гасла в Західній Німеччині знаходять ще найбільш податливий для себе ґрунт серед молоді та безробітних. Згідно з твердженнями з авторитетних американських джерел, цій розкладовій роботі комунізму серед молоді не потрапляє з успіхом протиставитись ані церква, ані організації молоді поодиноких антикомуністичних партій. Комуністи промощують собі шлях до молоді головно патріотично - націоналістичними гаслами. Подібно мається справа серед робітництва, головно в північних районах, де найбільш дошкульне безробіття. Стверджується, що під „дейним" оглядом комуністи вміло використовують всі передвоєнні методи і гасла націстів.

АМЕРИКАНЦІ ВБИЛИ КЕРІВНИКА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ЛЮДОЛОВІВ У ВІДНІ.

Відень, 4 квітня. Американська військова поліція в цьому місці застрілила вчора під час втечі народженого в Болгарії Венна Блюма, що був керівником большевицької банди людоловів. Керована ним банда ловила в західних зонах втікачів зі Совєтів та передавала їх знову совєтським властям за відповідну винагороду, головно у формі американських цигареток, що їх опісля перепродував на чорній торгівлі. Блюма застрілено, як він намагався втекти з обставленого поліцією дому свої приятельки.

ЗУСТРІЧ СОВЄТСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМАНДАНТІВ В БУДАПЕШТІ

Будапешт, Мадярщина, 4 квітня. — З нагоди святкування річниці совєтського „визволення" Мадярщини, тут зустрілися вчора військові команданти Совєтського Союзу і його сателітів, виголошуючи промови та заповідаючи близький кінець „ненависний кліці Тіта". В зустрічі взяли участь: маршал Ворошилов, совєтський високий комісар в Австрії ген. Свірідов, польський діючий міністер війни Яросевіч, румунський міністер оборони Боднарас, чеський міністер війни ген. Свобода та болгарський діючий міністер війни маршал Панчеффскі і альбанський шеф штабу Баллаку. Між цивільними представниками була теж східно-німецька група, очолювана премієром Гротеволем та міністром закордонних справ Дертінґером. Виголошено багато промов майже виключно з погрозами „кліці Тіта" та „західним імперіялістам". Західні спостерігачі вважають, що з нагоди цеї зустрічі відбудеться ще окрема таємна „воєнна рада".

ЗАМІТНА ПЕРЕМОГА ФУТБОЛІСТІВ У. С. К.

Ню Йорк, 4 квітня. — Футбольна команда юніорів УСК-у перемогла в останніх змаганнях дружину Бронкс Брейвес у відношенні 4:1, здобуваючи чемпіонат ліги східного футбольного дистрикту.

СОРОК-ЛІТТЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ" В КАНАДІ

Винипеґ, Канада. — Тижневик „Український Голос", святкує сорокліття свого оснування в дні 16 березня 1910 р. Ювілейне число, видане 29 березня 1950 р. складається з трьох частин, у яких серед різних інтересних споминів та статтей, поміщений привіт від теперішнього премієра Канади, Луїса Сен-Лорана. У привіті премієр признає великі заслуги українців для розвитку Канади.

ДРУКАРСТВО ТЕЖ „РОСІЙСЬКИМ ВИНАХОДОМ"

Москва, 4 квітня. — Місцева „Літературна Газета" твердить, що першим винахідником друкарської штуки були ані не китайці ані Ґуттенберг, тільки „росіянин" Смера на дворі „російського" князя Володимира в Києві в 980 році. В закордонних коментарах стверджується, що в цьому єдино правдивим є „російський винахід цеї історії".

ДОПОВНЕННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ АРМІЇ.

Париж, 4 квітня. — На підставі урядового декрету, проголошеного в офіційльному журналі Республіки, у французькій армії твориться дві нові важливі інституції, завданням яких буде головно координувати працю військових і цивільних оборонних властей. Створено постійний генеральний секретаріят національної оборони, що консолідуватиме конституційну відповідальність премієра за оборону в усіх справах відносно безпеки країни. Другий комітет чисто військового характеру одержав завдання дорадчого тіла при уряді та найвищого авторитету у військових справах. Його членами будуть всі живучі шефи штабів французьких збройних сил.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ВІЙНА В ІНДОКИТАЮ.

Сайгон, Індокитай, 4 квітня. — Війна між піддержуваним Совєтами і міжнародним большевизмом Вєт-Мінгом та піддержуваним Францією і західними аліянтами Вєт-Намом продовжується, створюючи в тій країні поступово положення, яке попередило перемогу большевизму в Китаю. Обі воюючі сторони досі обмежуються до малих нападів та своєрідної партизанської війни. До більших боїв не приходить.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОРІННЯ ЛИХА

Що за причина заколоту, що счинився у Вашинґтоні, як сенатор МекКарті вказав на комуністів, що мали б працювати ще й сьогодні в департаменті стейту? Мало є людей, що повірили б у правдоподібність цього, що МекКарті закидає департаментові стейту, особливо, як він там шукає ще й „головного совєтського агента". Але так само мало кого вдоволить і президент Труман, коли збуває того роду справи такими висловами, як „червоний оселедець", чи як називає „саботажниками" сенаторів, що є тої думки, що МекКарті.

Ціла та справа сягає куди глибше, хоч з того, як діють і що говорять теперішні провідні особи, ніяк не пізнати цеї глибини. Усе зводиться до особистих амбіцій, „полювання на відьми", партійної боротьби і листопадових виборів до Конґресу, або свідомого чи несвідомого нищення престижу Злучених Держав у світі. За те, що так є, треба винувати обидві сторони. Президент Труман хоче за всяку ціну обороняти політику свого попередника, Френклина Д. Рузвелта, як і свою у відношенні до СССР. Противна сторона, а в першу чергу Республіканська партія, шукає різних способів, щоб виявити, що та політика була наскрізь помилкова. Але до певної міри республіканці теж за неї відповідають. Цю відповідальність вони обминають тепер тим, що шукають в департаменті стейту, чи в дорадниках, які впливали на політику Рузвелта чи Трумана, деяких осіб, що мали чи мають бути комуністами, а навіть і совєтськими шпигунами. З такої постановки справи американський загал набере хіба такого переконання, що комуністи таки вміють діставатись різними дверми і до найвищих місць та там впливати на потурання Кремліві. З цього виходило б, що коли б так перевести „чистку" і забезпечитись перед комуністами, то все бумо б в порядку. Республиканці дають навіть до зрозуміння, що коли б вони прийшли до влади, то не буде ніякого „комуніста" в департаменті стейту, ні таких, як Ачесон чи Джесоп.

Ми глядимо на ці справи дещо інакше, розглядаючи американську закордонну політику без огляду на те, хто сидів чи сидить у департаменті стейту, чи в Білому Домі. Бо не буде великого хісна, як вичистимо усі наші уряди, від комуністів та комунізуючих, а залишимо старих чи нових русофілів, навіть і таких, що вважають себе стопроцентовими американськими патріотами і яких теж і американський загал за таких має. Комуністи чи комунізуючі впливали на американську політику під русофільською фірмою, а не комуністичною, знаючи, що в департаменті стейту, чи навіть в американському загалові, витворено довголітньою пропагандою наскрізь помилкове розуміння того, що в Америці звикли називати „Росією" і „росіянами" На нашу думку „чистки" в департаменті стейту треба, але такої, щоб це, нині найважніше в світі місце, вилікувалось зо свого традиційного русофільства і відгородилось уже раз від тих, що далі впливають на нього в русофільськім дусі, без огляду на це, чи вони праві, чи ліві, демократи, чи прихильники старого режиму. Щоб так сталось, треба дискусії на ту тему, як у Конґресі, так і в американськім суспільстві, але такої, підставою якої була б історична правда про Росію, а не російська пропаганда.

„Ірляндський День"

Про середу, 29. березня 1950, писали газети як про „Ірляндський День". Того дня приїхав до Злучених Держав перший посол Ірляндської Республіки з титулом „амбасадора", а в американському Конґресі прийнято постанову, щоб з Америки не давати Европі фінансової допомоги, поки Англія не покінчить поділу Ірляндії. Знов з Лондону наспіли телеграми, що сер Бейзил Брук, прем'єр Північної Ірляндії, виїжджає до Ню Йорку на що нюйорський посадник Вилєм О'Двайер заявив, що Брук не буде привитаний в нюйорському Сити Гол.

Призід ірляндського амбасадора, Джана Дж. Герна не був би самий в собі замітною подією, якщо б не його вислів, який вказує на вороже наставлення його батьківщини до Великобританії. Герн не тільки не закривав цієї ворожнечі, але ще й її роздув, кажучи, що Великобританія „сповняє міжнародний злочин" тим, що дальше затримує поділ Ірляндії на Північну й Південну.

Пригадуємо, що Ірляндія пережила близько 600 років під британською владою, а коли підчас першої світової війни ірляндцям вдалося використати міжнародну конюнктуру й добитися незалежности, яку оформлено щойно в 1937 р., тоді північна провінція Ірляндії, Олстер, замешкала в більшости англо-саксами й шотландцями дістала свою власну автономію з містом Белфаст як столицею. Зі становища ірляндських державників це є терня в тілі ірляндського державного організму, бо не дає їм панувати над цілим ірляндським островом і затримує надалі англійсько-британську контролю.

Оце негодування ірляндців (айришів) дало притоку американцеві айриського роду Вилйемові О'Двайерові, теперішньому посадникові міста Ню Йорку, сказати в своїй промові з нагоди айриської паради в дні св. Патрика, що провідник Олстеру, сер Бейзил Брук, який тоді заповів свій приїзд до Америки, не буде бажаним гостем у нюйорському Сити Голю. На це відповів сер Брук, що він розуміє гостинність інакше, а саме так, як він робив підчас війни, коли то він давав захист американським воякам без огляду на їхнє етнічне походження та їхні переконання.

Старий ірляндсько-британський спір зробив наново актуальним у міжнародному маштабі бувший муляр-цеґляр, а тепер конґресмен маленького стейту Ровд Айленд, Джан Е. Фоґарті. Підчас дискусії в палаті репрезентантів у Вашинґтоні у середу 29 березня над питанням, яку суму вставити до бюджету на наступний скарбовий рік на здійснювання програми відбудови Европи, зголосив додаток до внеску, щоб признати нову квоту тільки під умовою, що Англія постарається за злуку Північної Ірляндії з Південною. Внесок перейшов 99 голосами проти 36 серед грімких оплесків і Форґаті став відразу „айриським героєм".

Можливе, що це не було наперед пляноване. Палата репрезентантів вашинґтонського Конґресу складається з 435 членів. Коли при голосуванні над цією важливою справою було приявних тільки 165 членів, то це треба пояснити тим, що палата, на підставі ухвали, радила тоді як „комісія цілости", а не як повна палата. Республіканські члени конґресу ведуть тепер завзяту опозицію проти плянів президента Трумана, і теж були раді, що є нагода трохи дошкулити адміністрації. Цю обставину використав Форґаті і своїм внеском спонукав демократів-айришів станути на боці опозиції, яка в цілості кинула свої голоси в користь айришів. Отже припадок поміг ірляндській справі.

Іншого значення ціла та акція не має, бо вже за два дні ціла палата репрезентантів ухвалила запроєктовану для Програми Відбудови Европи суму більшостю голосів без усяких додатків у справі ірляндсько-англійського відношення. Проте ірляндці таки мали „свій день", бо справа теперішнього поділу Ірляндії набрала розголосу.

ЗОЛОТЕ ЗЕРНО...

Тому 102 роки лунали такі слова Миколи Устияновича:

„О, нема другого народу в Словянщині, що з так високого щабля багатства і слави, що ними колись сіяла Україна, так низько впав би в недолю, так глибоко запався б в неіснування".

Та хоч як низько впав український народ, пише Устиянович, то в глибині його душі й тепер „найдемо золоте зерно, що потребує тільки чулої і вправної руки, щоб засіяти ясним сяйвом ранішньої зірки".

Ще далі змальовує Устиянович як „гідного сина Словянщини" такий тип українця:

„Правий серцем і устами, вдоволений своїм, невтомний в праці, милосерний, нескорий до мести, сміливий в боротьбі, спокійний в мирі, непохитний в дотриманні заміру, вірний батьківській традиції, відданий рідній церкві". Нагадуємо ті слова, бо над ними варта добре застановитись над усім, що вийшли з України і маємо за її межами представляти, яким є і повинен бути справжній українець. Якщо винесли з України „золоте зерно", про яке згадує М. Устиянович, так засіваймо його тут, на американській землі. З кожного нашого діла й слова, з кожної статті в газеті, з кожної книжки, з кожної критики хай виявляється наш благородний характер, що сіє „золоте зерно". Вдержуймо рівновагу в між-партійній боротьбі. Памятаймо, що релігійний поділ це історичне явище та що кожна релігійна група має право поширювати свої погляди. В сьогоднішніх часах найважніше тільки те, щоб Церква була національна духом і не ставала чужою агентурою. Тому саме, коли вже заходить потреба газетної полеміки чи критики, то обовязково треба ці речі мати на увазі й кермуватись публіцистичною етикою і християнською мораллю. Можна, наприклад, мати різні погляди на Берестейську унію, але чи полеміка з тим, чи другим поглядом в тій чи другій „Історії України" не повинна бути річевою і в пристойному тоні? Пише М. Устиянович:

„На широкій карті святої Словянщини лежить земля прекрасна, багата, отікаюча медом і молоком, земля, що на ній віками не забракло ні хліба, ні соли. Серцем Словянщини є українська земля, що на ній живе наш нарід, славний колись багатством і силою та стократь славніший своєю долею. Його минуле описане кровю і сльозами, а серце роздерте людською злобою і кривдою".

Ці слова, це теж те „золоте зерно", що його треба нам тут засівати на вільній землі Вашинґтона. Тому не роздираймо свого власного серця, а виявляймо перед світом велике серце цілого українського народу — „роздерте людською злобою і кривдою", бо це є наше завдання.

Д-р Роман Сапович.

Те, чого не всилі ніхто забути

Нехай мені буде вільно почати цим разом від опису одного історичного, але анекдотичного факту. В східнопруському місті Кеніґсберґ, як відомо, родився, жив і працював чи не найбільший німецький філософ Емануель Кант. У тому ж часі жив там один великий німецький купець (ґросіст), який не мав доброї слави в купецькому світі. У принагідній розмові із Кантом цей купець сказав, що його мучать часто якісь лихі передчуття. На це Кант відповів: „це взагалі не є ніякі передчуття. Ви просто бажаєте забути те, чого Ви не всилі забути".

Від того часу багато дечого змінилось. Кант давним давно помер, купець так само. Кеніґсберґ зветься тепер Калінінградом, але глибокоумна відповідь Канта на нарікання купця залишилась цінною по нинішний день.

Скільки ж то є між переселенцями таких людей, зокрема між українськими, яких постійно щось мучить, які за чимсь тужать, або відчувають взагалі якийсь неспокій. Звідки це береться Воно гніздиться десь глибоко в нашій підсвідомости. А як його добре прослідити, то вийде так, як сказав Кант: це ніякі передчуття, це просто бажання забути те, чого ніхто з нас не всилі забути. Так, ніхто з нас не всилі забути старої Батьківщини, старого краю. Не мало є таких, які бажали б його забути разом із його недолею, але на те не дозволяє їм їхнє сумління. Незаспокоєне сумління доводить людей деколи до чорної розпуки.

У таких випадках внутрішний спокій та рівновагу духа і заспокоєне сумління осягають тільки ті, які по своїм силам для рідного старого краю працюють і взагалі чимсь для нього жертвують. Хто ж так не поступає, той мучиться і ставить себе в ряди тих, про яких наш Шевченко писав: „І не має злому — на всій землі безконечній — веселого дому".

Ця потреба заспокоєння тієї внутрішньої недостачі, що випливає із утрати рідного краю, перла українських переселенців у всіх часах і в усіх усюдах до самоорганізації, до будови своїх власних церков і парохій, до будови власних народніх домів, до засновування організацій із старокраєвими назвами і навіть до основування нових місцевостей із старокраєвими назвами. Киньте оком по широкій Америці, скільки Ви найдете там таких назв місцевостей, які існують в Европі.

Чим далі в часі віддалюємося від старого краю, тим він нам дорожчий. У споминах про нього піддаємось своєрідному чарові його краси. Все те, що прикре часто в споминах відпадає, а виринає в Вашому серці те, що найкраще. Будуть це наші околиці, наші садки, городи, ставки, скали чи гори і т. д. В організаціях ми стрічаємось із своїми людьми, що теж пригадує нам наш рідний край; церковні пісні, церковні наспіви в часі Богослуження — все це витворює в нашій памяті і в нашій уяві красу рідного краю і всього рідного. Все це вяже нас традицією нерозривно із тими нашими братами і сестрами, які залишились там, на старій батьківській землі.

„Розкішний степ... убогі села... — це ти, мій краю чарівний? — Мій рідний край такий веселий, мій рідний край такий сумний!" — Так писав про наш старий край, розстріляний большевиками поет Гр. Чупринка. Скільки правди в тих словах! Тепер знищений, зруйнований наш старий край, його населення поневолене, але він все одно чарівний і веселий і сумний в нашій уяві.

Коли ж він в житті та уяві всіх українських переселенців займає таке важенне місце, коли ним живе наше серце, наша уява і наше сумління находить тільки в праці для нього свою рівновагу та заспокоєння, то будьмо вразливі та чутливі на всі його болі, злидні та потреби.

Рідний край потребує оборони — треба її організувати, рідний край потребує помочі, треба її давати. Тому ніхто з українців в Америці не може забувати, що тут існує українська організація, яка зветься „Український Конґресовий Комітет".

Її покликали до життя самі американські українці. Її головне завдання: організувати оборону для неволеного українського народу, стояти на сторожі його прав на власне, незалежне життя та допомагати його повному визволенню. Всі ми бажаємо щоб ці завдання Українського Конґресового Комітету були якнайкраще виконані та щоб увінчалися добрим успіхом. Коли так, то необхідно кожному взяти участь також в організації Українського Народного Фонду, призначеного на політично-визвольні цілі, то значить на працю для осягнення тих цілей і завдань.

Коли виконаємо супроти старого краю всі наші обов'язки повнотою, тоді й не буде в нас того внутрішнього непокою, а навіть боротьби, щоби забути те, чого ми не всилі ніколи забути.

В. М.

М. Заклинський

ЯК МИ ПОКИДАЛИ РІДНИЙ КРАЙ

(На основі записника)

2)

Ми скоро прибули до близького села П., не стрічавши по дорозі нікого. Тут люди заглядали неспокійно зза хатів на поле, мовляв, якісь озброєні люди надходять звідтіля. І справді незабаром, у другому кінці села побачили ми на дорозі озброєних людий, що спиняли й переглядали вози. Вони зупинили також нашого, питали польською мовою, куди їдемо і заявили, що мусять переглянути, чи на возі нема зброї. Нічого не забрали і пустили нас. Видно, довколичні поляки боялися, щоб українці при цій переміні влади не забажали з ними почислитися.

Ми поїхали дальше, раді, що легко вийшли з небезпеки. — Прискорити годі було, бо коні ще не звикли, та й дороги зле мощені, або зівсім піскові. На мальовничих розлогих полях усе дозрівало. За кілька днів слід було починати жнива. Та тепер ніхто їм не радів...

Ми добирались до мурованого шляху, що вів на Самбір. Ночували в порожному селі, яке тількищо залишили німецькі селяни, давні кольоністи. Скрізь величезні клуні, обширні, вигідні хати, буйні великі сади, старанно оброблені городи, повні всякої городини. Гарно, вигідно, вміли уладитися на нашій землі ці чужинці. Лишилося лиш кілька наших родин у своїх малих хатинах. Зле почувалися вони серед порожнього села, боялися непевної будуччини.

Черговоі днини приїхали ми на саме полудне до містечка Комарна. Попасали на подвірю господаря, що виїхав на захід із усею родиною. Там було просторо, коні мали де пастися. Аж заїхав на те подвіря відділ німецької кінноти. Вояки самі кавказці й туркестанці, лише старшини й підстаршини німці. Зробилося тісно, але нам і так пора була їхати дальше. В цьому містечку наше населення було пригноблене. Два-три дні раніш виїхав Допомоговий Комітет, уся наша інтелігенція і містечкова й волосна управа. Люди боялися нових непрошених гостей, боїв у цій околиці та бомб.

Дорога до міста Рудки вела через польське село Хлопи. Стрічні селяни рішуче відраджували їхати через нього, бо там уже кілька разів напала на наших утікачів місцева боївка. Хоч дуже нерадо, зогляду на страту дорогог часу, об'їхали ми його. Московські літаки завзято нападали на недалекі від нас цілі. Хоч німецькі протилетунські гармати обстрілювали їх старанно, долітали вони гурмами до своїх мет. Громовий лоскіт потрясав повітрям, вибухали величезні пожежі, чорні й сірі дими клубилися та пнялися вгору. По селах наші люди стояли гуртами на дорозі та розпитували, що ми знаємо про фронт, про нового ворога, про воєнні події. Журилися непевним майбутнім.

На ніч стали в домі священика, що виїхав два дні раніш. Там було тепер чимало його свояків та знайомих. Одні стали тут на короткий відпочинок, щоб їхати далі, другі думали лишитися тут. Одначе оповідання тих, що приїхали з брідщини, про жах воєнних переживань і дику безоглядність населення захитали їх у цьому замірі.

Дальше їхали ми вже по мощеному шляху. Та скорість нашої їзди не дуже збільшилася, бо тут часто стрічалися вояки німецької артилерії, що відступалапала, також обози і танкові та технічні валки. Вони залишали по дорозі мало місця, підіймали хмари куряви та спонукували уважно слідкувати за кіньми. Повітове місто Рудки було вже також по евакуації. Німецька влада й урядовці та наші установи покинули вже місто. Лишилося військо.

Воєнне становище всетаки було нам неясне. Що містечка й міста заставали ми евакуованими від кількох днів, пригадувало нам, що ми їдемо дуже пізно. Ввєтаки не бачили ми фронтових відділів у відступі, ані не чули гуркоту боїв із фронту. Де той фронт і де ворог — це було невідоме. Та ті зафронтові німецькі відділи, що ми бачили, спішно відступали, отже небезпека була.

Пізним дощовим вечером стали ми в селі Калинові під Самбором. Оімці, що здавна жили в цьому селі великою колонією, покинули вже свої хати. Їх місце заняло військо. Нам самим шукати за кватирою не можна було. Заки німецькі вартові найшли для нас кватиру, прийшлося нам довго мокнути.

Німці тепер були до наших утікачів доволі прихильні. Очевидно їх дуже дивувала наша непримиренність супроти червоних, що не змінилась навіть під впливом дикої кількарічної німецької поведінки на наших землях і теперішні їх великі поразки.

Ранком поїхали ми до мощеної дороги навправці, як нам дорадили. Одначе ця коротша дорога була вдесятеро важча, бо від сильного дощу розмокла. Прийшла на думку народна приказка: „Хто правцює, той дома не ночує". Коні не були всилі витягати воза з ямів повних води й болота. Ми підважували колеса колами, підпихали воза, годували коні та давали їм довгий відпочинок, просили зустрічних помагати — і це все нічого не помагало. Ямів було на дорозі багато і віз застрягав усе наново. До мощеної дороги дібрались ми аж по полудні.

На самбірському передмісті ми вперше дізналися про нові події. Червоні вже за Сяном, зайняли Ярослав і з півночі загрожували Перемишлеві. Аж тепер став зрозумілий німецький невпинний відступ.

У Самборі також не було цивільної влади. Думали засягнути точних інформацій у Допомоговому Комітеті, та його ми вже не застали. В місті двічі підступали до нас незнайомі люди, питали, куди їдемо і відраджували їхати на захід, на Сянік. По дорозі, мовляв, банди, а в місті Хирові німецька комісія відбирає в утікачів коней і вози, а їх самих посилає до табору, або копати шанці. Дорога до Старого Самбора, на південь, також, мовляв, перетята.

На віру ці люди не заслуговували. Їх мова вказувала, що вони чиїсь аґенти.

Увесь Самбір був переповнений німецьким військом. По вулицях їхали й стояли валки возів і тягарових авт. На залізничому двірці виключно військо, на вагонах — воєнні матеріяли. Тісно і гамірно було в місті, пиль стояла над вулицями. Ми поспішали добутись із цього кипучого казана.

Нічліг у польському селі за Самбором. Посходилися сусіди, розвідати про воєнні події, та коли переконалися, що ми українці, зараз відійшли. В клуні, де ми ночували, ховав господар перед німцями пару гарних коней. Двері, що вели до сховку, були такі щільні, що годі було їх помітити. Німецькі візники й гармаші мали звичай приводити по селах до господарів свої обезсилені коні, та забирати на їх місце найкращі. На такі випадки натрапляли ми по наших селах кілька разів. В родині такого господаря був великий плач, коли на місце своїх плеканих коней діставав він від німців худі виснажені. Інколи забирали коні не лишаючи нічого в заміну.

(Дальше буде).

Д-р Микола Андрусяк.

ПРАПОР

У статті „Прапор" в „Енциклопедії Українознавства", підписаній автором цих рядків, останнє речення про приняття скитальською українською Національною Радою на своїй другій сесії блакитно-жовтого замісць жовто-блакитного прапору за український національно-державний прапор є додатком редакції „Е. У.". Автор цих рядків не вважає доцільним і корисним для української національно-державної справи відречення від прапору принятого першим урядом відродженої української національної держави, голова якої Михайло Грушевський, був батьком української історичної науки і за його проектом: герб-тризуб мав вязати нову нашу державу з княжою св. Володимира Великого, а жовто-блакитний прапор навязував до українського літературно-наукового Піємонту в часі переслідування царським урядом українського слова, тому що галицька „Головна Руська Рада" в 1848 р. приняла за свій герб жовтого льва на синьому тлі. Під цим прапором виступили в 1914 р. Українські Січові Стрільці до бою проти Москви; вони були організаторами й київських Січових Стрільців, вірної до кінця Центральній Раді військової частини.

На жаль, самі галичани під впливом привички до колишнього цісарського австрійського чорно-жовтого прапору називали свій жовто-блакитний прапор синьо-жовтим. Відбилося це в законі Національної Ради Західно-Української Народньої Республики з 13-го листопада 1918 р. та в редагованих д-ром Степаном Бараном проектах конституції УНР в 1920 р. Помічається це і в спогаді кол. сотника УГА О. Станимира про вмашерування українських військ до Києва 31 серпня 1919 р. („Свобода" з 31 серпня 1949, ч. 202) про синьо-жовтий прапор на городській Думі в Києві, підчас коли другий мемуарист у цьому ж числі „Свободи" д-р Л. Луців пише тільки про український національний прапор, а авторові цих рядків заявив, що він тоді не звернув уваги на порядок красок прапору. Але в спогаді Петра Оксаненка про письменницю Олену Пчілку („Свобода" з 6 вересня 1949, ч. 206) читаємо: „Року 1920 на Шевченківському святі в гадяцькій гімназії ім. М. Драгоманова Олена Пчілка сміливо в переповненій залі в присутності представників совєтської влади огортає бюст Шевченка.:. жовто-блакитним прапором. Комісар Крамаренко зривається на сцену, люто шматує прапор. Олена Пчілка, здійнявши праву руку до гори, гучно, на всю залю гукає: „Ганьба Крамаренкові!". Охоплена надзвичайним ентузіязмом молодь приєднується до могутнього голосу Олени Пчілки і вся заля кричить „Ганьба Крамаренкові". Сотні жовто-блакитних бантиків блискавично заявляються на грудях молоді. А наступного дня під час маніфестації коло гімнації чути могутній спів „Ще не вмерла Україна" і жовто-блакитний прапор знову гордо має над демонстрантами".

Культ жовто-блакитного прапору на схід від кол. ризької лінії проіснував аж до 1941 р., коли українці-солдати червоної армії з жовт-блакитними бентиками на грудях переходили на бік ворогів СССР, думаючи, що вони несуть національно - державне визволення Україні. І доки німецькі окупанти не заборонили, маяли над українськими всенаціональними і міськими установами в Києві жовто - блакитні прапори. Навіть у часописі, який видавали зайшлі з Галичини молоді ідейні бандерівці разом з місцевою молоддю в Ново-Українці, єлисаветгородської області „Українець" (ч. 2, з 21 вересня 1941) була стаття про герб і жовто-блакитну національну краску України.

І в Західній Україні під польською окупацією до 1939 р. культ українського національно-державного жовто-блакитного прапору, як це видно в пісні для виховання в національно - патріотичному дусі нашої молоді:

„Гей українська дітвора йде,
Гей малиновий стяг несе,
А на тім стягу жовтий цвіт
На синім полі мов блакит."

Коли ж у вересні 1939 р. упала Польща, застали большевицькі комісари по багатьох західно-українських селах будинки місцевого самоврядування прикрашені жовто-блакитними прапорами. Голови сільрад вияснили їм, що це прапори традиційних „свят свобод" й заявляли, що населення далі їх хоче вживати в часі народніх торжеств. Тимто зчаста у львівській большевицькій рептильці „Вільна Україна" були випади проти жовто - блакитного прапору вплітані до „критики націоналістичної літератури". „Націоналістичною" літературою було для большевиків все, що появилося поза СССР.

Та в тому самому часі повстав на скитальщині роздор в ОУН між генерацією к о л и ш н і х учасників визвольних змагань у 1917-21 рр та генерацією політ-вязнів п о л ь с ь к и х тюрем 30-тих рр. Останні безпідставно рішили замінити жовто-блакитний прапор синьо-жовтим. Як би була Варшава до вересня 1939 р. радісно повитала таку групу галичан, які опрокидували б соборний український жовто - блакитний прапор, а приняли б інший, та як були б віднеслися до цієї групи ті, що відкинули жовто-блакитний прапор у 1940 р.?!

Дехто з них покликувався на те, що в Карпатській Україні державний прапор був синьо-жовтий. На ділі ще в початках чехо-слов. влади на Закарпатті вирішено в Празі 20. березня 1920 р., що краєвий прапор для т. зв. тоді „Підкарпатської Руси" має мати два поля: синя з трьома золотими смугами та срібне з бурим медведем, поверненим до золотих смуг. Отже цей прапор мав виразно український соборний характер: золоті смуги заступали тризуб, до якого звертався краєвий герб срібної землі — медвідь. Та цього українського соборного характеру прапору „Підкарпатської Руси" не добачили укладачі Першого Конституційного Закону Карпатської України з 15 березня 1939 р., в якому синє поле з золотими смугами перемінено на чотири синії й три жовті смуги, що було тим самим на вид, але таке сформулювання робило цю частину прапору не золотоблакитного, тільки синьо-жовтого.

По Ді-Пі — таборах після другої світової війни почали діти оспіваних у часі першої світової війни львівським письменником Степаном Чарнецьким „Іванів без роду" акцію за заміну українського національного державного жовто-блакитного прапору синьо-жовтим. Так для прикладу в Інгольштадті, де над Ді-Пі таборами повівали національні прапори проживаючих там людей, над українським табором під впливом подуву вітру змінила таборова управа жовто-блакитний не синьо-жовтий прапор. Це компромітувало українців в очах найближчих сусідів, які принагідно видвигали цей український хаос у вживанні прапору, а невідповідальним типам, що підшивалися під ідейну ОУНР, дало принуку знищити жовто-блакитний прапор коло бюсту Шевченка при таборовому басейні. Це було забагато таборовій управі і тоді провідник табору інж. З. Я., хоч прихильник УГВР, але як кол. старшина УГА повчив дітей „Іванів без роду", що не слід так робити з українським національно-державним жовто - блакитним прапором, бо синьо-жовтий тільки „боєвий". У вересні 1948 р. не прийшло до спільного влаштування „Свята Зброї" в українському таборі в Мюнхені-Фраймен тому, що СУВ (Союз Українських Ветеранів) обстоював жовто-блакитний прапор, а СУМ (Спілка Української Молоді) синьо-жовтий; останні влаштували це свято самі під прапором такої темно-синьої краски, що здалека виглядав як старий австрійський цісарський чорно-жовтий прапор.

Напередодні виїзду з Мюнхену дістав автор статті про прапор в „Енциклопедії Українознавства" письмо від Президії НТШ, що УНРада звернулася до НТШ за вказівками щодо порядку красок на українському прапорі. Автор цих рядків подав кандидатів на членів наукової комісії в справі прапору, а саме геральдика д-ра В. Сенютовича-Бережного, історика мистецтва проф. д-ра В. Січинського та д-ра С. Барана, від якого мали вивідатися оба перші знавці, хто і на якій підставі завинив у тексті проєктів конституції УНР з 1920 р. редагованих пок. лікарем д-ром Ів. Липою (батьком письменника Юрія) й С. Бараном. Але попри те висловив я здивування, бо, на мою думку, і прем'єр останнього уряду соборної УНР І. Мазепа і прем'єр останнього уряду УНР за життя С. Петлюри А. Лівицький повинні памятати, що під жовто-блакитним п р а п о ром залишав цей уряд рідну землю, про що я памятаю тільки як юнак армії УНР, та при живучих керманичах уряду УНР з-перед 30-ти років немає потреби спеціяльних історичних дослідів. З ініціятиви представника ОУН — комбатантів з визвольних змагань 1917-21 рр. скитальська УНРада на своїй Другій Сесії рішила замінити жовто-блакитний прапор синьо-жовтим, щоб удобрухати ОУНР, якої представник заявив, що його організація не робитиме ніяких перешкод УНРаді і її Виконному Органові. Та заява редактора скитальського „Українського Самостійника", що брав участь у Другій Сесії УНРади й комунікат Призидії УНРади („Свобода", ч. 50 з 3 березня ц. р.) виказують, що із цієї уступки з прапором нічого не вийшло; опозиція, очевидно, не робила ніяких перешкод У. Н. Раді впродовж пів року, але й значного відгомону і діяльність УНРади не було слідно в пресі. У „Своброді", з 29 жовтня 1949 р. (ч. 252) були надруковані „Постанови спільних нарад українських церков і громадських установ в Европі", серед яких УНРада і її Виконний Орган не займають чільного місця; отже УНРада вважала собі компетентною вирікатися прапору, принятого першим українським урядом у Києві, а не має компетенцій виступити в імені українських церков і громадських установ на скитальщині в письмі до ЗУАДК-у?

Очевидно, вина тут уже не УНРади, але ЦПУЕ, що не зуміло використати свого авторитету від кінця 1945 р., щоб саме з представників церков і громадських організацій та установ на скитальщині, з членів колишніх українських урядів (за Центр. Ради, гетьмана, Директорії, ЗУНР і Карпатської України), кол. укр. парляментаристів із західно-українських земель, представників самоврядних установ з початків німецької окупації України та УГВР скласти Укр. Нац. Раду спершу як дорадчий орган ЦПУЕ, щоб згодом ця УНРада могла виступити до помочі авторитетному екзильному українському урядові. Партії, що тепер є заступлені в УНРаді, не втравили б на тому нічого, а ввійшли б ще й інші (гетьманці, „Союз Земель Соборної України", проф. М. Величківський з Києва), що по їх заявах в пресі вважають себе „покривдженими". Але поодинокі члени УНРади, затримуючи свої партійні переконання, не вязались би в своїх рішеннях „партійною дисципліною" і тим самим у справі українського національно - державного прапору не було б тільки гімнастики рук, тільки почувся б критичний голос, що доки не має звільненої від ворожої окупації української національної держави, доти не слід вирікатися українського національно - державного жовто-блакитного прапору, якого тримаються далі — як виходить з пресових статтей — окремі українські громадяни (письменник Ф. Дудко, публіцист І. Кедрин й інші) та українська іміграція в Австралії, де при нагоді української імпрези повівали прапори: український державно - національний жовто-блакитний і синьо-жовтий „СУМ-у". Очевидно, кожна окрема українська організація не мусить триматися національно-державного й може для себе приймати прапор, який її члени захочуть. Але для всіх українців, що дорожать своєю національно - державною традицією, національно-державним прапором залишиться жовто-блакитний.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

„Зломаний цент" на „Свободу"

На останніх окружних зборах відділів УНСоюзу в Питсбургу, що відбулися минулої неділі, дня 2-го квітня, винесено, між іншим, ухвалу піддержати на найближчій конвенції УНСоюзу пропозицію, щоби передплата на „Свободу" вже від 1-го липня цього року була збільшена з 30 на 50 центів місячно. Ухвалу винесли одноголосно приявні 40 делегатів та більша кількість урядників і ч л е н і в в і д д і лів. Подібні пропозиції вже й раніше надходили зі союзових кол з цілої країни, головно під час жовтневих кампаній за добровільною доплатою до передплати „Свободи", але ухвала відділів Питсбургу є першим під цим оглядом формальним та ширшим рішенням. Вправді, пропозиція збільшити передплату на „Свободу" від членів до 50 центів, означає практично збільшення передплати на 2/3 цента за число, але вже й це було б деякою полекшою, тим більше, що воно, як досі, має одностайну піддержку Союзового загалу.

З нагоди Питсбурської ухвали та недалекої вже конвенції хотілося б звернути союзовцям увагу власне на цю преважливу с п р а в у. Фінансове становище „Свободи" відоме з широких вияснень, які на цю тему поміщувалося під час кожнорічних жовтневих кампаній. Автім, чи тут потреба будь-яких вияснень? Чи про це становище не „говорить факт", що „Свобода" від величезної більшости своїх передплатників-союзовців одержує протягом останніх 30 років завжди той сам один цент за число, хоча кошта видавання та взагалі кошта прожитку і заробітків в тому самому часі збільшилися кількакротно. В останньому вже навіть найбільш „консервативні" під цим оглядом американські газети, включно з Ню Йорк Таймсом, збільшили свою ціну до щонайменше 5 центів. При цьому вони мають величезні приходи з оголошень, на які не може розраховувати чужомовна преса. У випадку „Свободи" й цим разом йдеться дослівно про підвишку „зломаного цента", бо 2/3 цента на числі.

Ясно, що ця підвишка навряд чи зможе розв'язати всі фінансові труднощі „Свободи" до тої міри, щоб вона не потребувала більше з ними рахуватися. Вона теж не зменшить основної потреби ощадностей, але дозволить бодай здержати обумовлені збільшеними коштами редукції, що фатально відбиваються на видавництві як щодо змісту так і форми.

З припливом великої маси нової нашої іміграції, з актуалізацією української проблеми та взагалі нові післявоєнні обставини накладають тепер на вільну українську пресу окремі завдання, яких не можна переціняти. Теж, а можливо зокрема „Свобода", яка неспівмірно до своїх фінансових можливостей намагалася додержати кроку нашим національним потребам, має тепер завдання, що їх зможе виконати тільки при якнайповнішому зрозумінні та всебічній матеріяльній і моральній піддержці цілого нашого загалу. Ці завдання, як згадано, накладають на неї не тільки загальні обставини, але й потреби нашої організації, що є в постійному рості.

Р е д а к ц і я і адміністрація „Свободи", як і Головний Уряд УНСоюзу, зокрема його Екзекутива, вповні здають собі з цього справу та переконані, що вони можуть подоліти перебраним обов'язкам. Треба вірити, що з цього всего здає собі справу теж наш Союзовий загал та вибрані ним делегати на найближчу конвенцію. Останнє рішення окружних зборів в Питсбургу цю віру виправдують і скріплюють.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

В память Пророка України.

Цьогорічний концерт для вшанування пам'яті Т. Шевченка був одною з найкращих імпрез українців міста Шікаго.

Велика заля школи Шопена в дні 19 березня заповнилась по береги учасниками, які в цей час скупчили свою увагу довкруги пророка - поета Рідного Краю.

Концерт відкрито відспіванням американського гимну і Заповітом, виконаним злученими хорами.

Д-р Олесь Бабій в ясних і повних змісту словах вказав на Т. Шевченка як на джерело сили до відродження і змагань нашої Нації, як пророка вохюючої України. Чарівною силою Кобзаря він розбудив бажання Волі. Шевченко розпалив в нас вогонь патріотизму й розуміння вартости Української Держави.

Промовця нагороджено рясними оплесками, а його слова витворили на залі справжній святочний настрій.

Несподіванкою був виступ представника управи міста Шікаго, який хоча не українець, виявив в своїй промові ідеї свободи, за які боровся Шевченко й за які борились і боряться його наслідники.

Наступною точкою була декламація „Заповіту" по - англійськи у вик. М. Карнезіс.

Зчерги слідує виступ хору „Боян" при УАПЦ. Він відспівав „Сонце заходить" Роздольського. При цьому мала дівчинка вдатно віддеклямувала „Тарасову могилу".

Справжній хист деклematорки виявила п. Р. Романюк-Дзюбинська у циклі „З творів поета" та „Псалом 43". Добра дикція, лірична закраска голосу й мистецька інтерпретація це вальори, якими вміло оруде декляматорка.

Мішаний хор міста Шікаго закінчує першу частину програми „Розритою могилою" Давидовича.

В другій частині виступив хор „Сурма" з Гнатишина „Садок вишневий" і Стецінка „Прометей". Хор цей як і мішаний хор міста Шікаго, заслуговують на спеціяльну увагу якнайкращі на нашому терені.

Хто слідкував за розвоєм цих хорів, зокрема „Сурми", ствердить кольосальний поступ. Наполеглива праця диригента проф. Федоріва й подвига хористів увінчались повним успіхом. Хор цей сміло може репрезентувати нашу пісню перед чужинцями. Побажаним було би, щоби його скріпили ще нові сили, які досі стоять осторонь від хору. Теж звертаємось до новоприбулого жіноцтва, щоби вступали до мішаного хору міста Шікаго.

В другій частині виступила ще сопран п. І. Опихана-Іванюкович з „Ой гляну я, подивлюся", муз. Волошина, після чого п. В. Децик віддеклямував „Кавказ". Концерт закінчено національним гимном.

Хорами диригували: п. Панасюк — хор „Боян", п. Федорів — хор „Сурма" і мішаний хор міста Шікаго.

Фортепіяновий супровід п. Федорцців.

Малі недотягнення, як незгармонізовані строї жінок (сорочка полтавська, запаска бойківська), замалі чисельно хор „Боян" і мішаний міста Шікаго, в загальному губиться.

Організатором Свята була Ліга Американців Українського Походження, члени якої вложили не мало труду для підготови цеї імпрези.

Принагідно переведено збірку на Укр. Конгресовий Комітет, яка дала понад $400.

В. Децик,
прес. референт Ліги.

ПОДЯКА. Складаємо щиру і сердечну подяку нашим Вуйкові і Вуйні Василю Бідак і Тамі і їх синові Стіфові за їх щире серце до нас, що нас спровадили з Німеччини до Америки з родиною і за їх трудноці, які доложили для нас, що нам приготовили вигідне приміщення у себе і працю та далі нам допомагають матеріяльно; допомагають і нашим знайомим, котрі ще осталися в Німеччині. Най Господь Бог дасть їм щасливого здоровя!
Т. Кушнір, Таня і Мері.
R. F. D. 16, New Brunswick, N. J.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Підготовка до збірки на Український Народний Фонд.

Відділ Українського Конгресового Комітету у Ню Гейвен приступив уже до підготовки збірки на Український Народний Фонд, перевівши перепис українців своєї округи і таким робом одержав повний перегляд українства цеї округи.

Українська громада у Ню Гейвен і околиці є національно свідома й живо цікавиться долею своїх рідних в Україні та щедро жертвує на народні цілі. Хоч чисельно невелика приняла і примістила вже 250 осіб зі скитальщини. Здається буде навіть одинокою у Злучених Державах яка діяла у тій акції пляново підготована. Заздалегідь громада купила два доми, які належно прибрала і віддала їх на переходове приміщення новим іміґрантам.

Благородний вчинок громади у Ню Гейвен і околиці характеристичний ще й тим, що постановлено прийняти родини, які обтяжені щонайменше двоїми дітьми. Цей вчинок зрозуміють належно ті, які знають, як тяжко примістити родини з дітьми не лише між чужими, але також і між своїми. А тут навпаки, хочуть малі українські родини зі скитальщини, але такі, які мають більше по двоє дітей.

Віримо, що й наша громада живо і щедро відгукнеться теж і на зазив Українського Конгресового Комітету та своєчасно зложить свій даток на Український Народний Фонд.

Щоб успішно перевести збірку на цей Фонд, Відділ Українського Конгресового Комітету у Ню Гейвен перевів перепис українців своєї округи та постановив влаштувати 2 квітня всенародне віче з п. Ю. Реваєм як головним бесідником.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають стараннням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Блечфорд" до порту в Ню Иорку дня 5-го квітня:

Бобиляк Степан; Богатчук Яків, Иосифина, Росвіта; Богдан Михайло, Марія; Халасовський Казимир; Бурлата Іван; Денисенко Бенедикт, Катерина, Галина, Іван, Надія, Ольга; Дининський Константин; Гблінко Микола, Олена; Голубицький Максим, Меланія, Микола; Ямлинець Агафія; Каштанюк Володимир, Галина, Дарія; Каута Григорій, Лукерія, Степан; Колодій Анна; Костинюк Іван, Марія Степан; Козинський Богдан, Гізеля; Кубійович Михайло, Марія; Литвин Григорій, Анна; Мельник Дмитро; Наконечний Іван, Параскевія, Анна; Олексяк Микола; Палій Михайло; Панасяк Ілько, Марія; Пизюр Євген, Ірина; Рубчак Станислав, Ольга; Степаненко Кузьма, Татіяна, Олександер, Володимир, Марія, Віктор; Тодор Олекса; Білоус Дмитро, Анна, Василь; Борецький Михайло, Галина; Добош Михайло, Валли, Михайло, Иосип; Федак Антін; Філяновин Данило, Оксана; Мірошниченко Петро; Євтушенко Галина; Несвяченний Андрій, Ізабеля, Богдан; Дідурик Мирон, Люба; Петраш Микола, Ірина, Ярослав; Скапарс Віра, Карло, Байба, Аурелія, Здкєда; Срібняк Антін, Марія, Меланія, Ярослав, Михайло; Ставничий Ярослав, Любомира; Сивак Петро, Валерія, Михайло; Турчин Теофіль, Ольга, Степан, Теодозія, Іван, Марія; Вінклерс Берта; Голубовський Станислав.

Українці, що приїжджають стараннням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Гаан" до порту в Ню Иорку дня 6-го квітня:

Бачинський Олег, Ядвіга; Блавацький Іван, Олена; Федяк Микола, Марія; Ганчар Володимир; Казанівська Марія, Людмила, Марія, Валентина; Кін Микола; Коник Лев, Марія; Кочерга Володимир, Марія, Іванна, Дарія; Колтун Юліян; Кострубяк Дмитро, Дарія; Коваленко Марія, Дмитро; Криськів Марко; Крисько Петро; Куций Василь; Лемішка Андрій, Лідія; Михалович Марія, Володимир; Пашковська Анна; Пашкевич Теодор, Параска, Віра, Петро, Анастазія; Печерський Тарас; Семенчук Іван, Галина; Сілецький Богдан, Любомира; Сочинський Ростислав, Анастазія, Ярослав, Ілона; Шнчович Іван, Олена; Урядко Михайло, Катерина, Володимир; Васко Віра; Ваврик Анна; Войцікевич Андрій, Анна, Дарія, Роман; Захарчук Филип, Андрій, Марія, Борис; Врублівський Осип; Гарбовський Орест, Лоре; Ґесь Осип, Марія.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВІДГУК НА ВИСТУП ГЕН. П. ШАНДРУКА В НЮАРКУ

Ньюарк, 3 квітня. — Місцевий „Івнінґ Нюз" з 20-го березня приніс довшу вістку про виступ ген. П. Шандрука з доповідю в місцевій „Чорноморській Січі". В газеті пишеться: „Ніде в світі не повинно б бути ніодного українця, який погоджувався б з російським комунізмом — твердив вчора Павло Шандрук, який в роках від 1917 до 1921 боровся проти большевизму як генерал Української Армії... П. Шандрук ,що приїхав до Злучених Держав як переміщена особа сім місяців тому, говорив про недолю, яку комунізм приніс Україні. Він твердив, що комуністи відбирають українським селянам збіжжя та продають його іншим країнам в пропаґандивних цілях. Українці мусять жити в землянках, бо вони не можуть одержати будівельного матеріялу. Він критикував Кремль за позбавлення українців їх вольностей, запевняючи, що кожного, хто виявляє націоналістичні тенденції, висилається на Сибір. Проте, твердив ген. Шандрук, українці ведуть проти комунізму підпольну боротьбу..." В дальшому щоденник подає деякі інформації про особу генерала, підкреслюючи головно його боротьбу проти большевизму під час першої війни та проти німців під час другої.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НОЙСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. квітня з причини Свят. Тож просимо всіх членів прийти на годину 6-ту ввечір до своєї галі, 914 Франклін Еве. і вирівняти свої вкладки. Крім цего маємо важні справи до вирішення. — За уряд: М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. — Тов. Українських Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що з причини Великодня місячні збори не відбудуться. Але усі члени можуть принести свої вкладки до секретаря, або заплатити касієрові, предсідникові, де кому ближче. Напоминається тих членів, котрі більше довгують, щоби старалися скорше сплатити свої вкладки. — За уряд: В. Шишка, предс.; А. Водник, кас.; Л. Демчук, секр.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. — Тов. Вільна Україна, від. 200, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. квітня, в годині 7:30 вечір, в У. Г. Клюбі, 91-20 — 95 Еве. Просимо членів прийти на означений час тай сповнити свої членські обовязки. На цих зборах є багато справ до рішення і ухвала проєкту на конвенцію УНС. Старайтесь привести і вписати нових членів до Союзу і Тов. — Е. Паращук, предс.; В. Шипка, кас.; В. Борґуль, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в год. 7. вечір в галі церковній при ул. Сусекс і Ґрін. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — М. Гречин, предс.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться 8-го квітня в годині 8. ввечір, в галі на Проспект ул. Просимо всіх членів прийти на збори. За уряд: Т. Махнів, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

НОЙСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. квітня з причини Свят. Отож просимо всіх членів прийти на годину 6-ту вечером до Галі 914 Франклін Ев. і вирівняти свої вкладки. Також маємо важні справи до вирішення. А все залежить від вас, а не від управи. Отож просимо всіх о присутність. — М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 16. квітня, а в місяць 9. квітня з причини що 9. квітня випадає Воскресіння. Збори відбудуться як звичайно 2280 W. 7 в Галі Церковній по другій Сл. Божій. — Н. Олексин, предс.; Н. Бушко, кас.; Н. Бобечко, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. — Тов. Українських Січових Стрільців, від. 44 повідомляє своїх членів, що з причини Великодних Свят місячні збори не відбудуться. Але усі члени можуть принести свої вкладки до секретаря, або заплатити касієрові, предсідникові, де комубі ближче. Напоминається тих членів, котрі більше довгують, щоби таки старалися скорше сплатити свої місячні вкладки. — В. Шишка, предс.; А. Водник, кас.; Л. Демчук, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 23. березня 1950 р. по довгій недузі померла в 54. році життя

ПАЗЯ САВКА,

членкиня Тов. Вільна Україна, від. 200 У.Н.Союзу в Озон Парк, Н.Й. Покійна походила зі села Ціків, пов. Цісанів, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Миките і доньку Марію.

Похорон відбувся 27. березня з дому жалоби при участи родини, членів і знайомих до церкви Соц. св. Духа в Бруклині, а відтак на цвинтар св. Івана в Меспет, Л. Ай. — В. Й П.!

В. Воргуль, секр.

✝

Ділимось сумною вісткою з Ріднею, Приятелями і Знайомими, що дня 3. III. 1950 р. в 73 році життя, помер наш дорогий вуйко

ІВАН КОЛОСОВСЬКИЙ

ур. в Березівцях, пов. Бібрка, до світ. війни переживав у Жидачові, Галичина.

Похорон відбувся 6. III. 1950 р. в Kew Garden, L. I., на цвинтар St. Charles, Jamaica.

В глибокому жалю залишив дружину, доньку, зятя і внучку. — Вічна Йому Память!

Федорові. — Cambridge.

ТАРЗАН, ч. 2315. Спроба втечі.

Тони спадаючої води пхнули вбивчих людей на дно безодні.

За кілька мінут два коли виплили на поверхню води... як мовчаливий доказ смерти їхніх власників.

Хоч який тугий і сильний був Гор, то він швидко подався під ударами тренованого в цирку Бронсона.

Міжтим д-р Зі відкрив, що Тарзан слідкує за ним і тому подвоїв свої зусилля.